

Nr 1

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174).

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 16 januari 1958 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 14, däri Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll samt Kungl. Maj:ts och kyrkomötets i protokollen omförmälda skrivelser, föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174).

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Enligt 1949 års kyrkomötesförordning består kyrkomötet av etthundra ledamöter, varav fyrtyotre prästerliga ombud och femtiosju lekmannaombud. De prästerliga ombuden utgöras av samtliga biskopar, fyra ombud för de teologiska fakulteterna vid rikets universitet samt tjugusex valda ombud för stiftet. Lekmannaombuden väljas av i särskild ordning utsedda elektorer, varvid — med visst undantag — varje stift bildar en valkrets. Klagan över val av ombud fullföljes hos Kungl. Maj:t genom besvär inom trettio dagar efter valet.

Vid kyrkomötet föres ordet av ärkebiskopen eller den bland övriga biskopar, som Kungl. Maj:t, för den händelse ärkebiskopen har förfall, därtill förordnar.

Å varje kyrkomöte skola tillsättas vissa ständiga utskott. De bestå av sju eller fjorton ledamöter. Förekomma ärenden om antagande av eller ändring i bibelöversättning eller vissa andra kyrkans böcker, skall för sådana ärenden tillsättas ett beredningsutskott, bestående av kyrkomötets ordförande samt fjorton valda ledamöter. I alla utskott skola, om man bortser från beredningsutskottets självskrivne ordförande, ingå ombud så, att antalet prästerliga ombud förhåller sig till antalet lekmannaombud som tre till fyra.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 oktober 1953, nr 5, anhöll kyrkomötet, i anledning av en vid mötet väckt motion, om förslag med innebörd, att antalet vice ordförande vid kyrkomötet utökades till två. Kyrkomötet åberopade därvid ett av kyrkolagsutskottet avgivet betänkande, nr 6, i vilket ut-

skottet funnit vägande skäl tala för att utöka antalet vice ordförande till två; skulle ärkebiskopen vara förhindrad bevista mötet, kunde nämligen lätt nog arbetsbördan för vice ordföranden bli orimligt stor, och skulle i sådant läge även vice ordföranden få förfall, uppstode särskilda svårigheter. Utskottet fann vid en reform såsom den föreslagna möjlighet föreligga att tillgodose ett i motionen framfört önskemål att lekmannaombuden bleve representerade i presidiet.

Den väckta frågan behandlades i en inom ecklesiastikdepartementet upprättad promemoria. I denna uttalades, att kyrkomötets önskemål lämpligen kunde tillgodoses på det sättet, att det överlämnades åt kyrkomötet att bland sina ledamöter välja en förste och en andre vice ordförande. Därmed skulle öppnas möjlighet för kyrkomötet att låta även lekmannaombuden bli representerade i presidiet. I promemorian anfördes vidare, att de föreslagna bestämmelserna måste kompletteras med en regel för den situationen, att förfall för ärkebiskopen inträdde innan valet av mötets två vice ordförande ägt rum. Det lämpligaste syntes vara, sades i promemorian, att ordförandeskapet då tillkom den i ämbetet äldste bland de övriga närvarande biskoparna.

Vid ärendets behandling i statsrådet anförde chefen för justitiedepartementet i huvudsak följande. De praktiska skäl, som kyrkolagsutskottet anförde, motiverade att kyrkomötets presidium utökades. Departementschefen anslöt sig till det i promemorian framförda förslaget att utökningen skulle ske på det sättet, att ärkebiskopen bibehölls såsom självskriven ordförande, medan det överlämnades åt kyrkomötet att bland sina ledamöter välja en förste och en andre vice ordförande. Något hinder att till förste vice ordförande välja ett lekmannaombud eller annat prästerligt ombud än biskop borde icke föreligga. Även i övrigt fann sig departementschefen böra biträda de i promemorian framlagda förslagen. Departementschefen anförde vidare, att det i detta sammanhang syntes honom lämpligt att föreslå en ändring av innebörd, att den tid, inom vilken klagan över ombudsval till kyrkomöte skulle ske, förkortades från trettio dagar till tre veckor.

Den av departementschefen föreslagna förkortningen av besvärstiden vid klagan över ombudsval utgör ett led i strävanden att — i överensstämmelse med förslag, som framlagts i ett av besvärssakkunniga år 1953 avgivet betänkande »Åtgärder för förenhetligande av besvärstiden i administrativa mål» — ernå en enhetlig besvärstid om tre veckor. Sedan betänkandet framlades har sagda besvärstid införts såväl i en särskild besvärslag av år 1954 som i ett flertal andra nya författningar.

Kungl. Maj:t förelade med skrivelse den 29 juli 1957, nr 3, kyrkomötet ett av lagrådet granskat förslag till de ändringar rörande *dels* tiden för besvärs anförande vid klagan över ombudsval (10 §), *dels ock* sammansättningen och sättet för utseende av kyrkomötets presidium (11 §), vilka avses med förevarande proposition.

Vid skrivelsens behandling å kyrkomötet förehades bl. a. samtidigt en vid mötet väckt motion, nr 70, vari hemställdes, bland annat, att kyrkomötet

ville för sin del besluta ändrad lydelse av 13 § 2 mom. första stycket kyrkomötesförordningen så, att beredningsutskottet icke skulle bestå av »kyrkomötets ordförande» och fjorton valda ledamöter utan av »ärkebiskopen» och de valda ledamöterna.

I motionen framhölls, att orden »kyrkomötets ordförande» i nu gällande lydelse av berörda stadgande finge en annan innebörd, om föreslagen ändring skedde av bestämmelserna rörande kyrkomötets presidium. Det hette vidare i motionen: Uppenbarligen hade 1953 års kyrkomöte icke åsyftat en sådan ändring. Bestämmelsen om ordförandens självskrivnenhet hade sin grund i ärkebiskopens ämbete och icke i hans funktion som mötets ordförande. Detta framginge därav att beredningsutskottet tillkommit såsom den regelmässiga ersättningen för den prästerliga avdelningen inom kyrkomötet.

Kyrkolagsutskottet fann — jämte det utskottet avstyrkte visst annat ändringsförslag — det önskvärt, att uttrycket »kyrkomötets ordförande» i 13 § 2 mom. kyrkomötesförordningen ändrades till »ärkebiskopen», och ville med anledning av motionen förorda en sådan ändring.

I enlighet med kyrkolagsutskottets hemställan (betänkande nr 2) beslöt kyrkomötet att i skrivelse till Kungl. Maj:t *dels* förklara, att kyrkomötet godkände förslaget till förordning om ändrad lydelse av 10 och 11 §§ kyrkomötesförordningen, *dels ock* anmäla, att kyrkomötet i anledning av motion nr 70 för sin del godkänt det av kyrkolagsutskottet framlagda förslaget till förordning om ändrad lydelse av 13 § 2 mom. kyrkomötesförordningen.

Den av Kungl. Maj:t efter lagrådets hörande avlåtna propositionen är i fråga om ändring av 13 § 2 mom. kyrkomötesförordningen av samma innehåll som kyrkomötets förslag.

Utskottet finner ej anledning till erinran mot det i propositionen framlagda förslaget och hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till föreliggande proposition, nr 14, måtte antaga följande

Förordning

om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174)

Härigenom förordnas, att 10 och 11 §§ samt 13 § 2 mom. kyrkomötesförordningen den 22 april 1949¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

10 §.

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Klagan över val till ombud vid kyrkomöte fullföljes hos Konungen genom besvär, som inom *trettio dagar* efter valet skola hava inkommit

Klagan över val till ombud vid kyrkomöte fullföljes hos Konungen genom besvär, som inom *tre veckor* efter valet skola hava inkommit

¹ Senaste lydelse av 11 §, se SFS 1952:47.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mit till justitiedepartementet för att i Konungens regeringsrätt skyndsamt föredragas och avgöras.

11 §.

Vid kyrkomöte föres ordet av ärkebiskopen eller den bland övriga biskopar, som Konungen, för den händelse ärkebiskopen har förfall, därtill förordnar.

Ordföranden och — — — — — behörighet antecknas.

På kyrkomötet — — — — — beslut härom.

13 §.

2 mom. Förekomma ärenden om antagande av eller ändring i bibelöversättning, psalmbok, evangeliebok, kyrkohandbok eller katekes, tillsättes för sådana ärenden ett beredningsutskott, bestående av kyrkomötets ordförande samt fjorton ledamöter, som utses genom val.

Yrkar någon — — — — — prästerlig beredning.

till justitiedepartementet för att i Konungens regeringsrätt skyndsamt föredragas och avgöras.

11 §.

Ordförande vid kyrkomöte är ärkebiskopen. Varje kyrkomöte väljer bland sina ledamöter en förste och en andre vice ordförande. Innan val ägt rum, föres ordet vid förfall för ärkebiskopen av den i tjänsten äldste bland de övriga biskoparna.

13 §.

2 mom. Förekomma ärenden om antagande av eller ändring i bibelöversättning, psalmbok, evangeliebok, kyrkohandbok eller katekes, tillsättes för sådana ärenden ett beredningsutskott, bestående av ärkebiskopen samt fjorton ledamöter, som utses genom val.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1958.

Stockholm den 12 februari 1958

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren*, Damström, Georg Pettersson*, Olsén*, Sveningsson, Ollén, Fritiof Karlsson*, Torsten Andersson, Lundström* och Dahl; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, von Friesen, Norén, Spångberg, Svensson i Ljungskile, Sehlstedt, Hammar, Gustafsson i Bogla, Larsson i Hedenäset och Svenungsson.

* Ej närvarande vid justeringen.